

A Kúria ifj. dr. Bába Istán ügyvéd által képviselt felperesnek az Országos Bírósági Hivatal (ügyintéző dr. ... bíró) által képviselt Szegedi Törvényszék alperes ellen illetmény visszafizetése és elmaradt illetmény megfizetése iránt a Gyulai Munkaügyi Bíróságnál 3.M.61/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Gyulai Törvényszék 3.Mf.25.371/2012/7. számú részítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Gyulai Törvényszék 3.Mf.25.371/2012/7. számú részítéletét hatályon kívül helyezi, a Gyulai Munkaügyi Bíróság 3.M.61/2012/4. számú részítéletét megváltoztatja, és az alperes 2012. január 13-án kelt 2011.El.XV.B.6/14/2. számú fizetési felszólításában megjelölt marasztalási összeget 91.241 (kilencvenegyezer-kettőszáznegyvenegy) forintra leszállítja, a késedelmi kamat megfizetésének kezdő időpontját 2011. december 27-re módosítja, egyebekben a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra a magyar államnak fizessen meg 277.600 (kettőszázhetvenhétezer-hatszáz) forint együttes eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a Csongrád Megyei Bíróság elnöke 2011. október 12-én kelt intézkedésével 2011. október 17-étől további intézkedésig mentesítette a felperest a Csongrád Megyei Bíróságon a bírói, tanácselnöki munkavégzési kötelezettség alól, és megállapította, hogy a mentesítés időtartamára illetménye további intézkedésig változatlanul megilleti. 2011. december 7-én kelt intézkedésével többirányú munkafeladat elvégzésére hívta fel a felperest otthondolgozás keretén belül. E kötelezettségének a felperes eleget tett.

A Szegedi Nyomozó Ügyészség 2011. december 23-án a felperest őrizetbe vette, majd 2011. december 26-án a Kecskeméti Városi Bíróság elrendelte előzetes letartóztatását az elsőfokú bíróság

tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb 2012. január 26-ig.

2011. december 27-én a felperes számláján jóváírásra került 2011. december 1-től december 31-ig elszámolt nettó 475.378 forint illetmény.

A munkáltatói jogkör gyakorlója 2012. január 13-án kelt intézkedésével megállapította, hogy 2011. december 23-ától a felperes saját érdekkörében felmerülő okból nem tudja teljesíteni munkavégzési kötelezettségét, így a munkáltatónak a munkavégzési kötelezettség alól mentesítő rendelkezése 2011. december 23-án hatályát veszítette. Közölte azt is, hogy a felperest 2011. december 23-ától kezdődően bírói illetménye nem illeti meg tényleges munkavégzés és mentesülési körülmény hiányában. Szintén e napon az alperes 2011.El.XV.B.6/14/2. számú fizetési felszólításában kötelezte a felperest a jogalap nélkül kifizetett illetmény visszafizetése címén 110.749 forint és 2011. december 27-étől járó késedelmi kamata megfizetésére.

A Fővárosi Ítéltábla mellett működő Elsőfokú Szolgálati Bíróság 2012. január 16-án a felperessel szemben fegyelmi eljárást rendelt el. A határozatában utalt arra, hogy az illetmény visszatartásáról nem határozott, mivel a Bjt. 73. § (4) bekezdése alapján nem jár illetmény a felfüggesztésnek arra az időtartamára, amelyre a bíró akkor sem kapna illetményt, ha a felfüggesztésére nem került volna sor.

A Kecskeméti Törvényszék 2012. január 23-án a felperes előzetes letartóztatását megszüntette és házi őrizetét rendelte el 2012. január 26-áig, majd azt meghosszabbította.

A felperes számára 2012. januárjától nem számfejtettek és nem utaltak át illetményt.

A felperes 2012. február 1-jén keresetet nyújtott be a Szegedi Munkaügyi Bíróságon. Kizárási ok bejelentését követően az eljárás lefolytatására a Szegedi Ítéltábla a Gyulai Munkaügyi Bíróságot, illetve az esetleges másodfokú eljárásra a Gyulai Törvényszéket jelölte ki. A felperes módosított kereseti kérelmében a fizetési felszólítás hatályon kívül helyezését, és 2012. január 1-jétől február 29-éig tartó időszakra illetménye késedelmi kamattal növelt összegű megfizetését, továbbá annak megállapítását kérte, hogy bírói tisztségéből való felfüggesztése idejére részére jár az illetmény.

Az alperes módosított ellenkérelmében az illetmény visszafizetés tárgyában 91.241 forint és járulékait meghaladóan, valamint a további kereseti kérelmek vonatkozásában a kereset elutasítását kérte.

A Gyulai Munkaügyi Bíróság 3.M.61/2012/4. számú - a 3.M.129/2012/5. számú kijavító végzésével kijavított - részítéletében az alperes 2012. január 13-án kelt 2011.El.XV.B.6/14/2. számú fizetési felszólítását a marasztalási összeg tekintetében 39.016 forintra leszállította, a tőkeköveteléssel kapcsolatos késedelmi kamat kezdő időpontját pedig 2012. január 27. napjára megváltoztatta. Kötelezte továbbá az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 2012. január 1-jétől február 29-éig tartó időszak vonatkozásában 724.460 forint illetményt, valamint késedelmi kamatát. A felperes megállapításra irányuló kereseti kérelmét elutasította.

Nem találta megalapozottnak az alperes azon álláspontját, miszerint a felperesnek díjazás a perrel érintett időszakban csak a munkavégzésére tekintettel járna. Álláspontja szerint a bíró úgynevezett más kereső tevékenységtől való tartózkodási kötelezettsége részét képezi a munkáltató felé megvalósuló szolgáltatásnak, tágabb értelemben véve munkavégzésnek. A bíró a tisztségéből való felfüggesztés időszakában is bíró, így munkavégzéssel járó önálló tevékenységet nem végezhet. A hivatás méltóságának megfelelő magatartás feltétele, hogy időszakosan történjen illetmény, illetve ellátás nyújtása annak érdekében, hogy a bíró magát és tartásra jogosult hozzátartozóit tartani tudja, számláit ne kelljen fizetetlenül hagynia. Álláspontja szerint az új Bjt. 118. §-a (1) bekezdése alapján a bírót a tisztségéből való felfüggesztés idejére megilleti az illetménye, amelynek legfeljebb 50 %-át lehetett visszatartani. Erre tekintettel 2012. január 16-a és február 29-e közötti időszakra 559.810 forint megfizetésében marasztalta az alperest. A Pp. 123. §-a második mondatára tekintettel a megállapítás iránti kereseti kérelmet elutasította. A 2011. december 23-ától 2012. január 15-éig tartó elszámolási időszak vonatkozásában azt állapította meg, hogy a felperesnek a tisztségéből való felfüggesztés nélküli időszakában nem lehet kevesebb joga az illetményre az előzetes letartóztatással, illetve az őrizetbevétellel kapcsolatos munkavégzés elmaradása miatt, mint az időben későbbi, felperesre nézve terhesebb felfüggesztéssel érintett időszakban. Teljes mértékben elszámolhatónak tartotta a felperes javára a december 23-i munkanapot, ugyanakkor a december 27., 28., 29. és 30-i munkanapok vonatkozásában, valamint 2012. január 1-jétől 15-éig terjedő időszakra az illetmény 50 %-át találta elszámolhatónak. Erre figyelemmel a december 27., 28., 29. és 30. napok vonatkozásában a felperest nettó 39.016 forint illetményrész visszafizetésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság 3.M.61/2012/5. számú kiegészítő ítéletével az írásbeli felszólítás hatályon kívül helyezése iránti, továbbá a marasztalásra irányuló és a 2012. január 1-jétől 15-ig terjedő időszakot érintő kereseti kérelmeket a 4. számú alatti részítélet

alperest terhelő rendelkezéseit meghaladóan elutasította, s a részítélet indokolását kiegészítette.

A kiegészített részítélettel szemben a felperes és az alperes fellebbezést nyújtott be.

Időközben a Kúria mellett működő Másodfokú Szolgálati Bíróság 2012. március 21-én kelt Szf.F.III.2/2012/4. számú határozatával az Elsőfokú Szolgálati Bíróság határozatának indokolása 7. oldalának harmadik bekezdését megváltoztatta és megállapította, hogy az eljárás alá vont bírót a bírói tisztségéből történt felfüggesztés időtartamára bírói illetménye megilleti.

A Gyulai Törvényszék az elsőfokú bíróság részítélete ellen benyújtott fellebbezéseket elbírálván 3.Mf.25.371/2012/7. számú részítéletében az elsőfokú bíróság részítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részében a részítéletet megváltoztatta és az alperes 2011.El.XV.B.6/14/2. számú fizetési felszólítását teljes egészében hatályon kívül helyezte. Az alperest terhelő marasztalás összegét 724.460 forintról 2.354.495 forintra felemelte és megállapította, hogy a kamatfizetési kötelezettség az alperest 543.345 forint után 2012. február 5. napjától, 362.230 forint után 2012. március 5. napjától, 724.460 forint után 2012. május 5. napjától és 724.460 forint után 2012. év június 5. napjától kezdődően terheli. Mellőzte a 3.M.61/2012/5. szám alatti kiegészítő ítélet rendelkező részének a részítélet indokolása kiegészítésére vonatkozó második bekezdését, és perköltség viselésére kötelezte az alperest.

Ítélete indokolásában arra következtetett, hogy a munkáltató 2012. október 12-ei intézkedése alapján a munkáltató mentesítette a felperest a munkavégzési kötelezettség alól, de az őrizetbevétele, illetve az előzetes letartóztatása önmagában ezen intézkedés hatályát nem szüntette meg. Erre figyelemmel a 2011. december hónapra járó illetmény megilletette a felperest, a visszafizetésre vonatkozó fizetési felszólításnak nem volt alapja, így azt hatályon kívül helyezte. A bírói tisztségből való január 16-i felfüggesztés visszaható hatállyal nem bírt, így a felperes 2012. január 1-jétől 15-ig a teljes illetményére, 2012. január 16-ától pedig az új Bjt. 118. §-a (1) bekezdése alapján volt jogosult a felfüggesztés időszakára a teljes illetményre. Megállapította, hogy a szolgálati bíróság csupán az illetmény visszatartása tekintetében rendelkezett hatáskörrel, és a szolgálati bíróságnak a visszatartás kérdésében hozott határozata a kereseti kérelemnek feljebb a tárgyalás felfüggesztésével érintett részét érintheti. Mindezek alapján jogosultnak tartotta a felperest a másodfokú határozat meghozataláig esedékes illetményekre is.

A jogerős részítélet ellen az alperes terjesztett elő

felülvizsgálati kérelmet, melyben azt kérte, hogy a Kúria a sérelmezett fizetési felszólítást akként változtassa meg, hogy a felperes 91.241 forint jogosulatlanul felvett illetményt köteles visszafizetni, az ezt meghaladó kereseti kérelmet utasítsa el, és ugyancsak utasítsa el az illetmény megfizetése tárgyában előterjesztett felemelt kereseti kérelmet, és mellőzze az alperes perköltségben való marasztalását.

Az alperes szerint az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a régi Bjt. 73. § (4) bekezdését, illetve az ezzel azonos tartalmú új Bjt. 118. § (2) bekezdését, ezért téves jogi álláspontra helyezkedtek, így érdemi döntésük jogsértő. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy az egyes büntetőjogi kényszerintézkedések és azok időtartama miért nem tartozik az új Bjt. 118. § (2) bekezdése alkalmazási körébe, a Gyulai Törvényszék pedig a felhívott jogszabály alkalmazhatósága kérdését nem is érintette, határozata indokolást e vonatkozásban nem tartalmaz. Kifejtette, hogy szolgálati bíróság csupán az illetmény visszatartás kérdésében határozhat, erre tekintettel figyelmen kívül kell hagyni a Kúria mellett működő Másodfokú Szolgálati Bíróság határozatának azon megállapítását, hogy az eljárás alá vont bírót bírói tisztségéből történő felfüggesztése időtartamára a bírói illetménye megilleti. Fenntartotta azon álláspontját, miszerint, ha a büntetőjogi kényszerintézkedésekkel érintett bíró munkajogi értelemben az ő érdekkörében felmerülő okból nem végezhet munkát, munkajogi értelemben véve az őt terhelő szolgáltatást nem nyújtott, munkavégzés hiányában illetmény, azaz ellenszolgáltatás nem illeti meg. A büntetőjogi kényszerintézkedés ténye olyan körülmény, amely a felfüggesztésre tekintet nélkül kizárja az illetmény fizetését, összhangban a Bjt. 118. § (2) bekezdésével.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős részítélet hatályában történő fenntartását kérte.

Álláspontja szerint mind az első-, mind a másodfokú részítélet megfelel a jogszabályoknak, és nem helytálló az az alperesi érvelés, hogy a kényszerintézkedést további tényállási elemként kellene figyelembe venni az illetményre való jogosultság szempontjából.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

Mind a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény (régai Bjt.), mind a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (új Bjt.) rögzíti azt, hogy a bírák jogviszonyában az Mt. mely rendelkezései

alkalmazandók. 2011. október 12-én a munkáltatói jogkör gyakorlója a bírói jogviszonyban is alkalmazandó, a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (régi Mt.) 107. §-ának h) pontja alapján mentesítette a felperest további intézkedésig a munkavégzési kötelezettség alól. A felperes ekkor nem állt büntetőjogi kényszerintézkedés alatt, munkára képes állapotban volt, és a munkáltatója ehhez képest dönthetett akként, hogy a felperes munkaerejét időszakosan otthondolgozás keretén belül igénybe veheti. 2011. december 23-án azonban a felperes őrizetbevételére, majd december 26-án előzetes letartóztatására került sor, erre tekintettel az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy ennek szükségszerű következményeként lehetetlenné vált, hogy a felperes a szolgálati jogviszonya lényegi elemét képező kötelezettségének megfelelően a munkáltató rendelkezésére álljon. Ebből következően ettől az időponttól a felperes tényszerűen nem a munkáltató mentesítése alapján nem végzett munkát, hanem a személyével összefüggő körülményre figyelemmel nem volt képes a munkavégzésre, az alperes erre irányuló szándéka esetén sem lehetett volna a felperest munkafeladattal megbízni.

A felperes munkavégzés alóli mentesülésének jogcíme így megváltozott, a jogcím a régi Mt. 107. § g) pontja, illetve az új Mt. 55. § (1) bekezdés j) pont második fordulata.

A bírák jogviszonyában a régi Bjt. alkalmazni rendeli a régi Mt. 151. § (2) bekezdését, illetve az új Mt. (2012. évi I. törvény) 146. § (3) bekezdése a)-c) és e) pontját. E jogszabályi rendelkezések tartalmazzák azokat az eseteket, amikor a munkavállalót munkavégzés hiányában is távolléti díj illeti meg. A régi és az új Mt. hivatkozott szabályai szerint szerint nem jár távolléti díj arra az esetre, ha a munkavállaló elháríthatatlan ok miatt nem tud a munkahelyén megjelenni. Ennek megfelelően 2011. december 23-ától a felperes saját érdekkörében felmerülő okból nem tudott munkát végezni az alperesnél (vele szemben büntetőjogi kényszerintézkedést alkalmaztak), ezen igazolt távollét esetére azonban a törvény szerint a munkáltatónak nem kellett illetményt fizetnie, az ilyen igénynek nincs jogszabályi alapja.

Az új Bjt. 101. §-a a szolgálati bíróság hatáskörébe utalja a fegyelmi, és az ezzel összefüggő kártérítési ügyben történő döntést, a fizetési felszólítással elmaradt illetmény megfizetésével kapcsolatos igény jogoszerűségéről a munkaügyi bíróság határozhat. Ezt erősítette meg a Kúria mellett működő Másodfokú Szolgálati Bíróság Szf.F.III.2/2012/4. számú határozatában, melyben kifejtette, hogy az Elsőfokú Szolgálati Bíróság az előzetes letartóztatás ténye alapján köteles volt az eljárás alá vont bírót tisztségéből felfüggeszteni. E döntésének következményeként a bíró illetményével kapcsolatos döntési jogköre arra terjedt ki, hogy az illetmény legfeljebb 50 %-ának négy hét

időtartamú visszatartásáról rendelkezzen. Ezekből következik az, hogy a Másodfokú Szolgálati Bíróság határozata ehhez képest értelmezhető, és megállapítása – miszerint az eljárás alá vont bírót a bírói tisztségéből történt felfüggesztése időtartamára bírói illetménye illeti meg – e körre vonatkozhatott. E határozat nem érintette azonban a Bjt. 118. § (2) bekezdését, az abban előírtakat nem vizsgálta.

Helytállóan hivatkozott a felülvizsgálati kérelem arra, hogy a perbeli esetben elsődlegesen nem azt kell értékelni, hogy az új Bjt. 118. § (1) bekezdése szerint a felperest a bírói tisztségéből felfüggesztették, nem pusztán ez alapján kell döntenie arról, hogy az illetménye legfeljebb 50 %-a egy hónapra visszatartható-e vagy sem, hanem azt kell vizsgálni, hogy a Bjt. 118. § (2) bekezdése alapján a felfüggesztés tényétől függetlenül az adott időszakra megilleti-e illetmény vagy sem. Mivel a felperest a vele szemben alkalmazott büntetőjogi kényszerintézkedéssel összefüggően munkavégzés hiányában 2011. december 23-át követően folyamatosan nem illette meg illetmény, így ebből a szempontból nem a bírói tisztségéből való felfüggesztésnek volt jelentősége, hanem a kizáró körülmény fennállásának.

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős részítéletet – a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között vizsgálva – a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét akként változtatta meg, hogy az alperes 2012. január 13-án kelt 2011.El.XV.B.6/14/2. számú fizetési felszólításban megjelölt marasztalási összeget (az összegszerűségében nem vitatott) 91.241 forintba szállította le, egyebekben a felperes keresetét elutasította.

Az alperes felülvizsgálati eljárási költséget nem igényelt, így e kérdésben a bíróság a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján nem döntött.

A felperes illetékfizetési kötelezettsége az 1990. évi XCIII. törvény 43. §-a és 39. § (3) bekezdés d) pontján alapul.

Budapest, 2012. október 10.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, Sipőczné dr. Tanczos Rita s.k. előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő